

DIALANG

Foto's: Citogroep.

gratis diagnostisch toetsen in 14 talen

Het toetsen van leerlingen wordt steeds belangrijker, met name in het volwassenenonderwijs en in het mbo. Leerlingen komen binnen met allerlei vooropleidingen: het is dan handig als leerlingen hun eigen beginniveau kunnen bepalen voor een bepaalde taal en dat ze adviezen krijgen om hiaten weg te werken. Dialang is een programma waarmee dat kan.

José Noijons

Dialang is een voor algemeen gebruik ontwikkeld systeem op internet waarmee iemand gratis zijn of haar taalvaardigheid kan laten beoordelen en diagnosticeren in 14 Europese talen. Het adres is <www.dialang.org>. Gebruikers krijgen feedback op hun toetsprestaties en advies hoe zij hun huidige vaardigheidsniveau kunnen verhogen.

De doelgroep is heel ruim: het systeem is beschikbaar voor iedereen die toegang heeft tot internet en een onafhankelijk oordeel wil krijgen over zijn of haar vaardigheid in een van de veertien talen. Hoewel er nog geen speciale versie voor onderwijsinstellingen beschikbaar is (bijvoorbeeld met door de docent in te stellen keuzes en met een rapportage op papier), kunnen die er, al dan niet via hun netwerk, wel gebruik van maken. Het systeem kan dienen om bij *intake* de taalvaardigheid van gebruikers vast te stellen. Ook kan men het gebruiken

bij *voortgangsmeting* en bij de ontwikkeling van een *portfolio*.

Wat is Dialang precies?

Dialang is een met subsidies van de Europese Commissie DG XXII ontwikkeld diagnostisch taaltoetsstelsel, waarin getoetst wordt in 14 Europese talen: Deens, Duits, Engels, Fins, Frans, Grieks, Iers (Gaelic), IJslands, Italiaans, Nederlands, Noors, Portugees, Spaans en Zweeds. Op alle vaardigheidsniveaus van het Raamwerk (CEF) van de Raad van Europa (A1 – C2) worden vijf verschillende taalvaardigheden gemeten: luisteren, lezen, schrijven, vocabulaire en structuren. Spreken kan niet getoetst worden met dit systeem.

Het doel van het systeem is om taalgebruikers en leerders diagnostische informatie te geven. Daarmee kunnen zij zich een beeld vormen van de sterke en zwakke kanten van hun taalvaardigheden en van de mogelijkheid om de zwakke kanten te verbeteren. Leerders krij-

gen inzicht in hun taalvaardigheid en kunnen een inschatting maken waar ze zich bevinden in relatie tot de gebruiksdoelen van het Raamwerk, bijvoorbeeld wat voor soort taalvaardigheden iemand moet beheersen in de beroepssfeer en bij de studie. De feedback die het systeem geeft, kan ook gebruikt worden om nieuwe doelen te stellen in het leerproces.

Het gaat bij *Dialang* dus om het stellen van een diagnose: individuele taalleerders krijgen inzicht in hun eigen taalvaardigheid. Dat kunnen ze doen waar ze zich ook bevinden en wanneer ze dat ook maar willen. De gebruikers krijgen feedback op hoe zij zichzelf hebben beoordeeld en hoe het systeem hen heeft beoordeeld.

Men krijgt feedback over het geschatte vaardigheidsniveau (in termen van het CEF), over de mate waarin zelfbeoordeling en toetsscore met elkaar overeenstemmen en over de door hen gegeven antwoorden op de toetsvragen. Daarnaast krijgen zij een score met uitleg bij een plaatsingstoets, die gebruikt wordt om de vaardigheid van de gebruiker te schatten bij het begin van de toets. Deze plaatsingstoets geeft een indicatie van de breedte van de woordenschat van de kandidaat.

Als lid van de groep van Europese taaltoetsinstellingen (ALTE) levert de Citogroep een bijdrage aan het opstellen van een zogenaamde *Code of Good Practice* bij het toetsen van taalvaardigheden. Ook is de Citogroep nauw betrokken bij het verder uitwerken en valideren van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader (CEF) voor het taalonderwijs. Op het gebied van de volwasseneneducatie levert de unit BVE sinds 1997 een bijdrage aan het Diagnostisch Toetssysteem Dialang.

Hoe werkt Dialang?

Nadat het systeem is opgehaald van het web via <www.dialang.org> en geïnstalleerd op een losstaande computer of in een netwerk, is het permanent beschikbaar voor de gebruiker. Het programma werkt als volgt:

De gebruiker logt in, kiest een van de 14 talen waarin hij door het systeem wil worden toegesproken (de instructietaal) en kiest dan een van de 5 vaardigheden in een van de 14 talen waarin hij of zij getoetst wil worden.

Vervolgens krijgt de gebruiker een plaatsingstoets voorgelegd. Deze toets is niet verplicht, maar wel handig om te voorkomen dat het systeem te moeilijke of te makkelijke vragen stelt.

Daarna krijgt de gebruiker de kans om zichzelf te beoordelen met vragen die zijn gebaseerd op de *can do statements* uit het CEF en die horen bij de vaardigheid waarin de gebruiker getoetst wil worden.

Dan volgt de eigenlijke taaltoets, die bestaat uit circa 60 vragen.

Tenslotte krijgt de gebruiker scores en feedback op de plaatsingstoets, de zelfbeoordeling en de taaltoets.

Daarna kan de gebruiker afsluiten, een andere vaardigheid in de eerder gekozen taal kiezen, of getoetst worden in een andere taal.

Gebruik van Dialang

Dialang is specifiek ontwikkeld voor de individuele taalleerder, maar ook onderwijsinstellingen kunnen hun voordeel ermee doen. Het systeem wordt al op een groot aantal scholengemeenschappen en ROC's gebruikt. Ook (technische) universiteiten gebruiken het om hun studenten te diagnosticeren.

Onderzocht wordt nu of - met steun van de EU - *Dialang* kan worden omgebouwd tot een systeem dat goed past in de multimediale omgeving van onderwijsinstellingen. Gedacht wordt aan een registratiemodule waardoor beter zicht kan worden gehouden op wie de toetsen moet maken of heeft gemaakt. Ook wordt bekeken of het mogelijk is om alle prestaties van een gebruiker op te slaan, zodat die beschikbaar zijn voor bijvoorbeeld een portfolio. Wensen van onderwijsinstellingen worden op dit moment geregistreerd via een elektronische vragenlijst. De lijst is te vinden op <www.cito.nl/bve/dialang/>. ■

Meer weten over Dialang? José Noijons van de Citogroep kan u meer vertellen over hoe het systeem in uw instelling zou kunnen functioneren. Ook is bij hem een installatie- en gebruikershandleiding te krijgen die is toegesneden op het gebruik in onderwijsinstellingen. E-mail <Jose.Noijons@citogroep.nl> of telefoon 026- 3521447.

Dialang, diagnostisch testprogramma van de Europese Commissie

De redactie vroeg John Daniëls om Dialang te testen; hieronder zijn als altijd zeer nauwgezette commentaar. Hij ziet ook voor het voortgezet onderwijs mogelijkheden met dit programma.

John Daniëls

Je kunt de taal kiezen waarin je de downloadinstructies wilt lezen. Daarbij is ook Nederlands. De installatie van het programma van 3 MB is eenvoudig en kost slechts enkele minuten. Je wordt uitgenodigd om ook de benodigde Java Run Environment van 16.2 MB te downloaden. Deze is nodig om alle gebruikte navigatiesymbooltjes van Dialang te kunnen gebruiken. Na de volledige installatie krijg je automatisch het *Dialang* pictogram op je bureaublad en met één klik daarop kun je aan het werk.

Welkom

De gebruiker, die zich niet hoeft te registreren, wordt met u aangesproken in een welkomstwoordje: 'welkom bij het on-line Dialang diagnostisch taaltoetssysteem. Hiermee kunt u onderzoeken hoe goed u bent in lezen, luisteren, schrijven, woordenschat of grammatica en hoe u deze kunt verbeteren'.

Dialang onderscheidt zes vaardigheidsniveaus, die lopen van beginner tot zeer gevorderd. Je krijgt het advies om op een niet al te hoog niveau te beginnen; je kunt altijd doorstromen naar een hoger niveau. Welk niveau je hebt, kun je eerst laten meten met een plaatsingstoets. Deze is niet verplicht. Daarna kun je een

vaardigheid kiezen. Alvorens te beginnen aan een toets, kun je klikken op de ook niet verplichte zelfbeoordelingstest. Je beantwoordt daarin vragen met ja of nee over wat je denkt wel of niet te kunnen. Deze test behoort volgens de makers echter wel bij de essentie van dit programma. Afhankelijk van de resultaten van beide, krijg je een bij je niveau passende toets voorgelegd. Heb je die gemaakt, dan volgt de feedback waarbij je ook te zien krijgt, welke vragen je goed of fout hebt beantwoord. Bovendien verstrekt Dialang informatie over je taalkennis en geeft je advies voor verdere studie.

Plaatsingstoets

Als je één van de 14 officiële talen van de EU hebt gekozen, krijg je het advies eerst een plaatsingstoets te maken, want 'het is mogelijk dat u uw vaardigheden overschat. Als dat zo blijkt te zijn, zal Dialang dat signaleren'. De plaatsingstoets wordt gebruikt om de omvang van je woordenschat in de toetstaal te beoordelen. Daarmee denken de toetsdeskundigen het taalniveau te meten.

Ik wilde niet kinderachtig zijn en kiezen voor Frans, maar gaf *Dialang* opdracht mijn kennis te controleren van Engels. Dat kon met de volgende toets: 'u krijgt een lijst met Engelse werkwoorden te zien en moet beslissen of dit onzinwoorden zijn of niet. Het is minder gemakkelijk dan het lijkt'.

Na het maken van de toets kreeg ik niet te zien welke antwoorden goed of fout waren, maar wel op verzoek de volgende feedback: 'degenen die op dit niveau scoren, zijn bij uitstek gevorderde leeders van een vreemde taal met een zeer aanzienlijke woordenschat. Leeders op dit

MARIUS JASPERS

Eduholics

niveau zijn meestal volledig functioneel en hebben weinig moeilijkheden met het leren in de vreemde taal, ook al zijn ze misschien minder goed in het luisteren’.

Zelfbeoordeling luisteren

Hierna gaf Dialang keurig gehoor aan mijn verzoek om een beoordeling van mijn luistervaardigheid Engels. Je krijgt een aantal beweringen te zien waarop je met ja of nee moet antwoorden. Ik heb mezelf niet beter beoordeeld dan ik denk te zijn. De resultaten van de zelftoets worden voor twee doelen gebruikt. Ten eerste om het niveau te bepalen van de luistertoets die je krijgt te maken. Ten tweede om daarna aan de resultaten af te meten of je een realistische inschatting hebt gemaakt van je eigen niveau. Nou, dat had ik dus kennelijk niet. Ik bakte weinig van de mij voorgelegde luistertoets en gaf het na een paar vragen op. Zou ik dat niet hebben gedaan, dan zou ik zeker na correctie van mijn antwoorden verwezen worden naar een lager luisterniveau.

Conclusie

Ik heb me slechts overgegeven aan de plaatsingstoets, de beoordelingstoets luistervaardigheid en de daarop voor mij te moeilijke luistertoets. Ik ga er vanuit dat de andere vaardigheden op dezelfde wijze worden beoordeeld. Ik kan de toetstechnische kwaliteiten van dit programma niet beoordelen, maar de uitvoering is van een hoog niveau en de navigatie loopt gesmeerd. Ik denk dat je alleen al door je in alle vaardigheden van een taal te laten toetsen door *Dialang*, je zeer veel te weten kunt komen over je taalvaardigheidsniveau. Dat is volgens de makers ook de bedoeling. *Dialang* is niet bestemd voor gebruik in het reguliere onderwijs, maar moet volgens de makers de Europeanen inzicht verschaffen in hun kennis van de veertien in Europa gebruikte talen.

Toch zie ik wel mogelijkheden voor het gebruik van *Dialang* in bijvoorbeeld het voortgezet onderwijs. Waarom zou een kind niet op eigen initiatief, op dat van een taaldocent of zijn ouders informatie kunnen opvragen over het niveau van zijn taalvaardigheid? Zo kan worden toegewerkt naar een ‘flexibel toetsstelsel’ waar de Citogroep al mee bezig is.

Dat *Dialang* dan ook op alle scholen een vaste plaats kan krijgen in de cyclus van niveaubepalingen, daarop gebaseerd onderwijs en voortgangstoetsen, lijkt me een logische ontwikkeling. ■

Dag in dag uit zaten we gevangen in dit gebouw, waar alles in een vast ritme verschoof, van uur tot uur, van lokaal naar lokaal, terwijl het idee dat er ooit aan ten grondslag moet hebben gelegen, dat iemand zich de moeite gaf om jou werkelijk iets te vertellen dat je nog niet wist maar altijd zou onthouden, totaal vergeten was. (Nicolien Mizee, Voor God en de Sociale Dienst)

‘Nee, het spijt me, Renske’, hoorde ik mijn collega Fries de Vries bedaard zeggen toen ik het lokaal binnenkwam. ‘Ik heb die repetitie naar eer en geweten nagekeken, volgens de maatstaven die ik bij iedereen hanteer, dus ik zou niet weten waarom ik dat cijfer zou moeten herzien.’ Een klassiek zeik-je-rijk-gesprek, dacht ik eerst, maar zo eenvoudig lag het niet.

‘Ja maar... maar het kan toch dat u ergens één klein foutje over het hoofd heeft gezien, of dat u te soepel gerekend heeft? Wat maakt het ú-ú-hú nou uit of u van die 7.0 een 6.9 maakt?’ (*Soap-wanhoop, zonder de gewenste uitwerking*)

‘Als je je er echt niet mee kunt verenigen, leg dit curieuze geval dan maar voor aan de examencommissie. Die moet dan in zijn wijsheid maar beslissen...’ (*Renske exit*)

Dit was Ionesco aan de Amstel! Een leerling die smeekt om een lager cijfer voor maatschappijleer... Ik liet me door Fries uitleggen dat de aanleiding voor deze scène lag in een bepaling in ons reglement om het herkansen van cijfers boven de zeven te ontmoedigen. Zo’n herkansing telt ‘dubbel’, zodat een leerling in totaal één herkansing minder heeft, en in dat licht was Renskes pleidooi voor een hardvochtige beoordeling volkomen begrijpelijk.

Fries is 72 jaar. Vijfenvertig jaar onderwijservaring en hij betreedt ’s ochtends de school met de kwieke tred van een houthakker die zich verkneukelt over de eeuwenoude woudreus die hij straks gaat vellen. Behalve maatschappijleer geeft hij Nederlands en geschiedenis, en toen er laatst geen invaller voor Duits te krijgen was, bleek hij ook uitstekend met dat bijltje te kunnen haken. Hij stamt uit de tijd dat in een schoolreglement memorabele zinnen stonden als *Gedrag en kleding van de leerlingen dienen in overeenstemming te zijn met het decorum van de school*.

Het was dan ook niet uit starheid dat hij zijn rug recht hield tegenover dat meisje. Hij weigerde alleen zich neer